

Nobel sommargäst i Anderslund

Eyvind Johnson föddes i Boden den 29 juli 1900. 55 år senare var han sommargäst i Anderslund på Hindersön. Han avled 1976.

Det var vanligt att hindersöborna flyttade ut i bagarstugan om somrarna och lät hyra ut bostadshuset. Så gjorde också familjen Eriksson i Anderslund. Och Eyvind Johnson med familj och hembiträde flyttade in.

Eyvind Johnson var 1955 sommargäst i Anderslund, längst in i Norrisund på Hindersön.

Han hyrde det stora huset av Hilding Eriksson, som flyttade ut i bagarstugan med sin familj.

Eyvind Johnson var då en mycket framstående författare och stor kulturpersonlighet. Och ännu större skulle han bli. 1974 fick han den förnämsta utmärkelsen en författare kan få, Nobelpriset i litteratur, som han delade med Harry Martinsson.

Anledningen till att han sökte sig till Hindersön sommaren 1955 var vänskapen med Arvid Moberg, redaktör på Norrbottens Kuriren, som tidigare varit sommargäst hos Edvin Oscarsson.

Blev berömd

Eyvind Johnson tillbringade flera år i Berlin och Paris från början av 1920-talet där han, jämtes med författandet, försörjde sig genom att skriva artiklar för svenska tidningar.

Debuten kom med novellsamlingen "De fyra främlingarna" 1924. Han återvände till Sverige och bosatte sig i Stockholm 1930. Då hade han redan nått berömmelse genom romanerna "Minnas", "Kommentar till ett stjärnfall" och "Avsked till Hamlet".

Men det skulle komma mycket mer ur Eyvind Johnsons penna.

Åren mellan 1934 och 1937 publicerade han "Romanen om Olof", en svit i vilken han berättar om sin mödosamma ungdomstid.

Vällade debatt

Under de följande åren blev Eyvind Johnson en av de allra största svenska författarna med romaner som "Nattövning", trilogin om "Krilon", "Strändernas svall" och "Drömmar om rosor och eld".

1951 vällade han en het politisk debatt sedan han i ett tal inför studenter i Uppsala kritiserat kommunismen i öststaterna och framhållit den amerikanska demokratin. Han beskyldes av sina kritiker för att bidra till det kalla kriget som då rådde.

Här, vid samma bord som Hilding Eriksson sitter och binder nät, satt Eyvind Johnson 1955 och skrev en bok om Paris. Foto: Ulf Owenede

Så kom Eyvind Johnson till Hindersön, hyllad och kritiserad. Med sig hade han sin hustru Cilla och två barn, en pojke och en flicka.

Högrest herre

I dag kommer hindersöbor ihåg honom som en högrest man som tog långa promenader där han gärna stannade upp för att språka med mötande. Han uttryckte stor förundran över den prunkande grönskan på ön.

I en tidningsartikel ur Norrländska Socialdemokraten från den 30 juli 1955 kan man läsa följande:

"Han sitter vid köksbordet i ett kök vars storlek skulle få en arkitekt att kalkylera med möjligheten att stoppa in en tvärummare på yttnehället. Hans fru Cilla håller på med hushållsarbetet. Ute på gården ses dottern och sonen sjungandes "Högt uppe bland bergen..." till ackompanjering med dragspel av en jämnårig kamrat".

På journalistens fråga varför Eyvind Johnson sökt sig åter till en del av Sverige där upplevt sådan mycken möda svarar författaren att han egentligen inte vet.

"Men det kan tänkas att åren, avståndet i tiden, förändrar ens inställning".

Stolthet

Eyvind Johnsons framgångar som författare fortsatte.

Två år efter sin sommar på Hindersön

blev han medlem av Svenska akademien.

1974 kröntes författarbanan när han delade Nobelpriset i litteratur med Harry Martinsson. Det vällade en kulturdebatt som kom att fördunkla de båda författarnas glädje över priset. Det är dock en annan historia.

Varje hindersöbo eller besökare på ön kan känna stolthet när han eller hon passerar Anderslund. För där har det bott en sällsynt nobel gäst.

Värd att läsas. Värd att Firas!

Fakta

Eyvind Johnson föddes i en bagarstuga i Björkelund i Boden.

För att hedra Bodens store son bildades 1995 en lokalavdelning av Eyvind Johnsonsällskapet. Bagarstugan, där Eyvind Johnson föddes, är nu museum där man bland annat varje år firar författarens födelsedag den 29 juli. Nuvarande ordförande för lokalavdelningen i Boden är Martin Johansson.

Världens förnämsta författarpris "Nobelpriset" har delats ut sedan 1901 då den franske författaren Sully Prudhomme fick det. Under åren är det totalt 102 författare som fått ta emot utmärkelsen.

Av dem är sex svenska. Selma Lagerlöf, 1909, Verner von Heidenstam, 1916, Erik Axel Karlfeldt, 1931 postumt, Per Lagerkvist, 1951, och Eyvind Johnson och Harry Martinsson, 1975. Listan över pristagare innehåller världslitteraturens främsta namn. Där återfinns Ryard Kipling, Knut Hamsun, Thomas Mann, Bertrand Russel, Winston Churchill, Ernest Hemingway, Samuel Becket, Gabriel Garcia Marques, Boris Pasternak, Dario Fo och Harold Pinter.

Eyvind Johnson befinner sig med andra ord i ett mycket fint sällskap. Den som gör en sökning av honom i sökmotorn Google på internet får 193 000 svar. Ernest Hemingway ger 6 840 000 svar och Winston Churchill 17 200 000 svar.

Sista klassen ut 1960

Skolverksamheten på Hindersön har en lång historia. Den första folkskolan på ön var inrymd i ett litet soldattorp. I det nuvarande skolhuset började verksamheten 1916. Skolan var av typen B-skola, vilket innebar att klassen bestod av elever i olika åldrar.

Verksamheten pågick till 1960. Antalet bofasta på Hindersön hade då minskat dramatiskt och barnkullarna

Ur historien

likaså. De barn som sedan växte upp på ön blev inackorderade i Luleå för att gå i skola där. De sista sju eleverna ses på bilden: Gunnar Backman, Ulla Ökvist, Birgitta Nilsson, Thorborg Östling, läraren Sten Sture Strandberg,

Barbro Östling, Kerstin Backman och Kjell Ökvist. Längst bak Alice Öhman och Lena Johansson.

Skolhuset ägs i dag av Byahusföreningen, en sammanslutning av öns stora fastighetsägare, men förvaltas av Hembygdsföreningen. Där finns möjligheter till fester och sammankomster. Där finns också ett bildmuseum, bibliotek och möjlighet att köpa hemslöjd.

